

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní JUDr. Marcelou Rouskovou ve věci

žalobce: **A. A.**, narozený dne x
státní příslušností x
bytem v ČR: x

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky**
sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 1. 2022 č. j. OAM-288/ZA-ZA11-P15-R2-2018

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky ze dne 17. 1. 2022 č. j. OAM-288/ZA-ZA11-P15-R2-2018 se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce se podanou žalobou domáhal zrušení shora specifikovaného rozhodnutí, kterým bylo rozhodnuto o neudělení mezinárodní ochrany dle ust. § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“).
2. Žalobce ve své žalobě namítal, že rozhodnutí žalovaného je nezákonné a nepřezkoumatelné kvůli vadám předcházejícího správního řízení. Poukázal na povinnost správního orgánu zjistit přesně a úplně skutečný stav věci. Správní řízení bylo podle něj jednostranné a neobjektivní, žalovaný nepostupoval v souladu s právním řádem České republiky, se zásadami a principy činnosti správních orgánů. Měl za to, že žalovaný napadené rozhodnutí

nedostatečně odůvodnil a chybně vyložil zákon. Uvedl, že zprávy Ministerstva vnitra ČR nejsou aktuální a byl přesvědčen, že v jeho případě byl naplněn azylový důvod uvedený v ust. § 12 písm. a) zákona o azylu.

3. Žalovaný ve svém vyjádření popřel oprávněnost námitek uvedených žalobcem a současně s nimi nesouhlasil, neboť dle jeho názoru neprokazují, že by správní orgán v průběhu své činnosti porušil některé ustanovení správního řádu či zákona o azylu. Odkázal na obsah správního spisu a na žalobou napadené rozhodnutí. Navrhl, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.
4. Městský soud v Praze na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a to v mezích žalobních bodů, kterými je vázán (ust. § 75 odst. 2 věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“), a po provedeném řízení dospěl k závěru, že žaloba byla podána důvodně.
5. Správní spis pak obsahuje následující pro danou věc podstatné dokumenty: žádost o udělení mezinárodní ochrany ze dne 2. 4. 2018, údaje k žádosti ze dne 5. 4. 2018, pohovor k žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 5. 4. 2018, doplňující pohovor ze dne 10. 4. 2018, závazná stanoviska k možnosti vycestování žalobce ev. č. ZS35898 a ev. č. ZS37528, zpráva Ministerstva zahraničních věcí USA o dodržování lidských práv v Uzbekistánu za rok 2020 ze dne 30. 3. 2021, informace Ministerstva zahraničních věcí ČR č. j. 119515-6/2021-LPTP ze dne 30. 6. 2021, informace Ministerstva zahraničních věcí ČR č. j. 119515-14/2021-LPTP ze dne 21. 7. 2021, informace Ministerstva zahraničních věcí ČR č. j. 106865-6/2021-LPTP ze dne 20. 4. 2021, informace OAMP - Uzbekistán - Bezpečnostní a politická situace v zemi ze dne 25. 2. 2021, informace norského Centra informací o zemích původu (LANDINFO) - Uzbekistán - Změny v oblasti lidských práv, ze dne 20. 12. 2019, žalobou napadené rozhodnutí č. j. OAM-288/ZA-ZA11-P15-R2-2018 ze dne 17. 1. 2022.
6. Soud ze správního spisu zjistil, že dne 2. 4. 2018 podal žalobce žádost o udělení mezinárodní ochrany. Ke své žádosti uvedl dne 5. 4. 2018, že je státním příslušníkem Republiky Uzbekistán, tádžické národnosti a islámského náboženského vyznání. Není členem žádné politické strany nebo skupiny a politicky se nikdy neangažoval. Dorozumí se rusky a uzbecky. Je ženatý a má dvě dcery, dcery i manželka žijí v x v Uzbekistánu. O mezinárodní ochranu nikdy dříve nežádal. Žádost o udělení mezinárodní ochrany podal, protože před dvěma nebo třemi lety došlo k situaci, kdy po něm správce vesnice požadoval, aby jel zdarma sklízet bavlnu, žalobce ale nemohl, protože jeho dcera byla nemocná. Správce vesnice na něj tedy podal stížnost, žalobce byl předvolán na policii a hrozilo mu uvěznění, proto podal žádost o vízum a z Uzbekistánu vycestoval.
7. Z pohovoru, který byl s žalobcem proveden dne 5. 4. 2018 zdejší soud zjistil, že v Uzbekistánu žijí všichni žalobcovi příbuzní. Důvodem jeho odjezdu z vlasti byl problém se správcem vesnice, který chtěl, aby žalobce odjel sklízet bavlnu. Konkrétně v září 2016 po něm správce chtěl, aby jel sklízet bavlnu, avšak žalobce chtěl odvést nemocnou dceru do nemocnice, proto sběr bavlny odmítl. Následně došlo ke slovní potyčce. Dcera byla v nemocnici pět dní, ale když chtěl žalobce nastoupit na sběr poté, správce jej již nechtěl vzít. Správce podal oznámení na policii, a ta si žalobce předvolala. Na policii vypověděl výše uvedené, bylo mu ale sděleno, že bude muset do vězení za výhrůžky správci. Druhý den byl znovu na policii a opět mu bylo vyhrožováno vězením. Následně jej poslali na policii do x. Tam se ho zeptali, z jakého důvodu nebyl sbírat bavlnu již v roce 2015. V x mu opět hrozili vězením na dva až tři roky. Následně žalobce zcela odlišně uvedl, že vězením mu vyhrožovali

na policii v x, na místní policii ne. Na místní policii měl být předvolán v září 2017. V roce 2015 se sběru neúčastnil z důvodu, že byl zaneprázdněn prodejem ovoce a zeleniny. Na policii mu nic nezdůvodnili, v x podepsal nějaký dokument, ale neví, co to bylo. Na konci února pak odjel do Taškentu, kde byl až do odjezdu z vlasti. Na nikoho se ve vlasti ohledně svých potíží neobracel, nemá to dle něj cenu, neboť jsou všichni jedna skupina lidí. Vyřídil si vízum a odjel. V Taškentu ani s vyřízením víza žádné potíže neměl. Po uložení správního vyhoštění nevycestoval z důvodu obav z trestu kvůli nenastoupení sběru bavlny. V protokolu v červnu 2017 sdělil, že mu není známa žádná překážka vycestování, v České republice nechce být natrvalo, situace v Uzbekistánu se možná časem zlepší. Tehdy nechtěl policistům o své situaci vyprávět. Jiné, než uvedené potíže se státními orgány ve vlasti nikdy neměl.

8. Při doplňujícím pohovoru žalobce uvedl, že správce mu vyčetl i to, že se neúčastnil sběru bavlny v roce 2015. Toto je možné pouze ze zdravotních důvodů, je třeba doložit potvrzení. Dále žalobce upřesnil, že dříve uvedl chybně, že byl na místní policii předvolán v roce 2017, ve skutečnosti byl předvolán v září 2016, 2017 již byl v České republice. Rovněž upřesnil, že na místní policii mu vyčetli, že se záměrně neúčastnil sběru bavlny, a že postoupili věc policii do x. Poté pokračoval v práci se zeleninou a v únoru 2017 odjel do Taškentu. Od konce září 2016 už žádné potíže neměl. Žádné předvolání od policie už nedostal, domnívá se, že snahou policie je znepríjemnit život a donutit lidi ke sběru bavlny. Žádné dokumenty se k tomu nepodepisují, neboť oficiálně je sběr dobrovolný. Vycestování z České republiky se však obává, policie by mu možná chtěla znepríjemnit život, mohli by mu též podat drogy a následně jej zavřít do vězení.
9. Rozhodnutím žalovaného č. j. OAM-288/ZA-ZA11-P15-R2-2018 ze dne 17. 1. 2022 bylo rozhodnuto, že mezinárodní ochrana dle ust. § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu se žalobci neuděluje.
10. Soud posoudil předmětnou věc následovně:
11. Podle ust. § 12 zákona o azylu *azyl se cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.*
12. Podle ust. § 14 zákona o azylu, *jestliže v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude zjištěn důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.*
13. Podle ust. § 14a odst. 1 zákona o azylu *doplňková ochrana se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.*
14. Podle ust. § 14a odst. 2 zákona o azylu *za vážnou újmu se podle tohoto zákona považuje a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné obrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z*

důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.

15. Podle ust. čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) *nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.*
16. Městský soud v Praze na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů ve smyslu ust. § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), ale s ohledem na dodržení zásady non-refoulement i nad jejich rámec, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu ke dni vydání tohoto rozsudku, a to vzhledem k účinnosti článku 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany.
17. Na prvním místě je třeba uvést, že žalobní námitky neshledal soud důvodnými. Soud na základě obecných námitek žalobce dospěl k závěru, že postup správních orgánů nebyl jednostranný, žalovaný dostatečně zjistil skutkový stav věci a zprávy, které jsou obsaženy ve správním spise, jsou přiměřeně aktuální případu žalobce.
18. Přestože žalobní námitky nejsou důvodné, soud je povinen respektovat mezinárodní závazky České republiky, mezi něž nepochybně patří i zásada non-refoulement (jejímž projevem jsou např. čl. 2 a 3 Úmluvy), kterou je nutno šetřit i v případě, pokud by měla být uplatněna nad rámec žalobních bodů, tj. překonáním požadavku dle ust. § 75 odst. 2 s.ř.s.
19. Možností překročit žalobní body v souvislosti se zásadou non-refoulement se zabýval Nejvyšší správní soud (dále také „NSS“) v usnesení rozšířeného senátu ze dne 8. 3. 2011 č. j. 7 Azs 79/2009 – 84, kde konstatoval, že: *„Pro daný případ to znamená, že by soud nemohl přehlédnout (bez ohledu na obsah žaloby), pokud by byly dány důvody k ochraně žalobce před hrozící vážnou újmou v zemi původu, které žalovaný nezohlednil za situace, kdy již nepřichází v úvahu žádná další řízení, v němž by mohla být ochrana poskytnuta. Poznatky k tomu zpravidla vyplývají z vyjádření žadatele v žádosti nebo při pohovoru a ze skutečností zjištěných o zemi původu v řízení či známých z jiných řízení, či známých obecně. Pokud tedy soud má k dispozici poznatky o tom, že žadateli o azyl je nezbytné poskytnout doplňkovou ochranu podle § 14a zákona o azylu, neboť její neposkytnutí by bylo narušením zásady non-refoulement a ochranu již nelze poskytnout v jiném řízení, rozhodnutí žalovaného zruší, aniž by taková skutečnost musela být žalobou výslovně namítána. Ochranou, již lze poskytnout mimo řízení o udělení mezinárodní ochrany, se rozšířený senát zabýval v usnesení ze dne 7. 9. 2010, č. j. 4 Azs 60/2007 - 119 (publikováno pod č. 2174/2011 Sb. NSS). Tam vyslovil, že v případě nesplnění podmínek pro udělení mezinárodní ochrany je dostačující zárukou ochrany cizince před vážnou újmou, hrozící mu v zemi původu, řízení podle zákona č. 326/199 Sb., o pobytu cizinců, ve znění pozdějších předpisů, zaručujícího plné respektování zásady non-refoulement (srovnej zejména odst. 22 cit. usnesení).“*
20. Pokud tedy soud zjistí nad rámec žalobních bodů, např. ze zpráv o zemi o původu, možné porušení zásady non-refoulement a žalobci již nelze poskytnout ochranu v jiném řízení, musí k újmě hrozící žalobci přihlídnout.
21. Soud shledal, že žalobce již nemůže využít ochrany dle zákona o pobytu cizinců, neboť ze závazných stanovisek ze dne 13. 6. 2017 ev. č. ZS35898 a ze dne 25. 9. 2017 ev. č. ZS 37528, obsažených ve správním spise vyplynulo, že žalobci bylo uloženo správní vyhoštění a také bylo konstatováno, že žalobcovo vycestování je možné. Žalobce byl již vyhoštěn a po skončení řízení o mezinárodní ochraně by se vyhoštění stalo vykonatelným.

22. Z informace Ministerstva zahraničních věcí ČR ze dne 20. 4. 2021, č. j. 106865-6/2021-LPTP, která je součástí správního spisu, vyplývá, že uzbecké orgány mají velmi přesný přehled o vycestování občanů Uzbekistánu, který se odvozuje od pasových kontrol při opuštění a příjezdu do země, pokud se občan vrací po dlouhodobějším pobytu v zahraničí, aniž by porušil pobytový režim v dané zemi a nepožádal tam o azyl, přímé sankce mu nehrozí, může však být v jednotlivých případech sledován: příslušníci bezpečnostních složek se na něj mohou vyptávat v rodině, kolegů, na pracovišti. Dále je zde uvedeno, že uzbecké státní orgány se snaží sledovat své občany v zahraničí v souvislosti s podáním žádosti o mezinárodní ochranu, zastupitelskému úřadu současně není známo, jak při tom postupují. Neúspěšným žadatelům o mezinárodní ochranu po návratu do vlasti mohou hrozit výslechy Službou národní bezpečnosti, kdy je požadováno zdůvodnění, proč podali žádost o azyl, hrozí jim diskriminace (např. při hledání zaměstnání) nebo i věznění.
23. Z dalších zpráv přitom vyplývá používání mučení v Uzbekistánu mj. právě ve vězení: v roce 2019 se objevovala řada zpráv o nerespektování zákazu mučení a jiného krutého, nelidského či ponižujícího zacházení a trestání ze strany uzbeckých bezpečnostních složek, ochranné mechanismy proti mučení nebyly dostatečné a v praxi nebyly případy vyšetřovány, mučení bylo v Uzbekistánu rozšířené, docházelo k němu ve vazbě za účelem doznání i při výkonu trestu odnětí svobody. K mučení dochází dosud, případy násilí se nevyšetřují a úřady existenci mučení nepřipouští. Týkají-li se přitom nedostatky ve vězeňství zakládající hrozbu vážné újmy v zásadě všech vězňů, není třeba dokazovat, zda bude újma způsobena konkrétně žalobci (srov. rozsudek NSS ze dne 23. 8. 2018 č. j. 1 Azs 137/2018 – 50, publ. pod č. 3801/2018 Sb. NSS). Pokud dle zpráv o zemi původu hrozí žalobci ve vlasti za podání žádosti o mezinárodní ochranu vězení a zároveň v uzbeckých věznicích běžně dochází k mučení, mohlo by dle dosud zjištěných skutečností žalobcovým vycestováním do vlasti dojít k porušení čl. 3 Úmluvy coby projevu zásady non-refoulement, k čemuž musel soud přihlídnout, ač to žalobce nenamítal.
24. Ustanovení čl. 3 Úmluvy má v zásadě totožný obsah jako ust. § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu (srov. např. rozsudek NSS ze dne 26. 3. 2008 č. j. 2 Azs 71/2006 – 82, stavící na roveň pojmy „skutečné nebezpečí“ dle ust. § 14a odst. 1 zákona o azylu a „reálné nebezpečí“ používané v souvislosti s čl. 3 Úmluvy). Přitom právě ve vztahu k informaci Ministerstva zahraničních věcí České republiky ze dne 20. 4. 2021 shledal možnou hrozbu vážné újmy ve smyslu ust. § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu Nejvyšší správní soud, který v rozsudku ze dne 29. 6. 2022, č. j. 1 Azs 74/2022 – 46, uvedl: *„Ve vztahu k otázce situace neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu žalovaný vycházel ze skutkové podstaty, která je v rozporu s obsahem správního spisu. Žalovaný si k této otázce obstaral celkově tři zprávy, Informace MZV z listopadu 2017, z března 2019 i citovanou zprávu z 19. 5. 2020. Nejaktuálnější z těchto zpráv přitom odpovídá na stejné otázky, na které se MZV dotazovalo zastupitelského úřadu i ve starších dvou zprávách, a skutečnosti obsažené ve starších dvou zprávách nejaktuálnější tvrzení nevyvrací. Jak správně poukazuje stěžovatel, nejaktuálnější z těchto informací přitom obsahuje tvrzení, že jednotlivým osobám, které se vrací do vlasti po dlouhodobějším pobytu, nehrozí přímé sankce, avšak pouze za předpokladu, že v zahraničí nepožádaly o azyl. Navracející se osoby jsou sledovány, příslušníci bezpečnostních složek se na takové osoby vyptávají v rodině, kolegů, na pracovišti. Dále informace obsahuje tvrzení, že se uzbecké státní orgány snaží sledovat své občany v zahraničí v souvislosti s podáním žádosti o mezinárodní ochranu. Zastupitelskému úřadu současně není známo, jak při tom postupují. Neúspěšným žadatelům pak hrozí výslechy Službou národní bezpečnosti, nutnost zdůvodnění, proč podali žádost o azyl, hrozí jim diskriminace (např. při hledání zaměstnání) nebo i věznění. Přesto žalovaný dospěl k závěru, že stěžovateli nehrozí přímé*

a bezprostřední nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 1 a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Pro tento rozpor obsahu spisu a zjištěného skutkového stavu měl městský soud napadené rozhodnutí zrušit. “Obdobně se k uvedené zprávě NSS vyslovil i v rozsudku ze dne 27. 5. 2021 č. j. 8 Azs 44/2021 – 58: „Nad rámec výše uvedeného je třeba žalovanému vytknout samotnou práci s podklady. Z informace Ministerstva zahraničních věcí ze dne 19. 5. 2020, čj. 109412-6/2020-LPTP, vyplývá, že po návratu neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu do Uzbekistánu hrozí těmto osobám „výsledky Službou národní bezpečnosti, nutnost zdůvodnit proč byla podána žádost o azyl apod., hrozí diskriminace např. při hledání zaměstnání nebo i vězení.“ Žalovaný však v rozhodnutí pouze uvedl, že těmto osobám hrozí výsledky a nutnost zdůvodnit podání žádosti o azyl. Zamtl tak významnou skutečnost, že neúspěšným žadatelům o mezinárodní ochranu hrozí diskriminace, nebo dokonce i vězení v případě návratu do Uzbekistánu.“

25. Soud tudíž s ohledem na zásadu non-refoulement musel shledat žalobu důvodnou i přes absenci příslušné žalobní námítky. Žalovaný se sice návratem žadatelů o mezinárodní ochranu do Uzbekistánu věnoval v napadeném rozhodnutí, avšak došel k závěru o absenci nebezpečí ve smyslu azylového práva, což je v přímém rozporu se spisy.
26. Ze všech výše uvedených důvodů soud na základě ust. § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. žalobou napadené rozhodnutí zrušil bez jednání a dle ust. § 78 odst. 4 s. ř. s. vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení.
27. V novém řízení bude muset být žalobcova žádost znovu řádně posouzena ve vztahu ke všem formám mezinárodní ochrany. Žalovaný v dalším řízení zejména důkladně posoudí, zda s ohledem na aktuální situaci v zemi původu má žalobce coby uzbecký státní příslušník, který v zahraničí požádal o mezinárodní ochranu, odůvodněný strach z pronásledování, případně zda mu hrozí skutečné nebezpečí vážné újmy, a to především (ale nejen) z důvodu mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání. Žalovaný si opatří aktuální, důkladné, relevantní a adresné zprávy o situaci v Uzbekistánu, a to zvláště ohledně možných obav uzbeckých občanů kvůli podání žádosti o mezinárodní ochranu v zahraničí. Podle ust. § 78 odst. 5 s. ř. s. je žalovaný vysloveným právním názorem Městského soudu v Praze vázán.
28. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle ust. § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaný neměl ve věci úspěch, proto mu náhrada nákladů řízení nenáleží, a žalobci náklady nevznikly, ani je neúčtoval.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v ust. § 103 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 30. srpna 2023

JUDr. Marcela Rousková
samosoudkyně